

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	I.I. Koningstein	Datum	5 februari 2019
Doorkiesnummer	030 – 28 69887	Ons kenmerk	5938454
E-mail	i.koningstein@utrecht.nl	Onderwerp	Veiligheidsbeeld 2018
Bijlage(n)	Infographic	Beleidsveld	Openbare orde en Veiligheid

Geachte raadsleden,

In deze brief presenteren we u het veiligheidsbeeld van 2018. Het is de laatste keer dat we dit aan de hand van de thema's uit het Integraal VeiligheidsPlan (IVP) 2015–2018 doen: High Impact Crimes, Jeugdoverlast en –criminaliteit en Veilige Wijken. Verder belichten we, net als voorgaande jaren cijfers over Openbare orde en maatschappelijke onrust, Ondermijnende criminaliteit, Fysieke veiligheid, Ervaren jongerenoverlast, Veiligheidsgevoel en Bewonersparticipatie. De monitor die de cijfers geeft van de tevredenheid over de aanpak van gemeente en politie verschijnt in 2020 (met gegevens over 2019), deze frequentie is verlaagd.

In Utrecht is het aantal geregistreerde misdrijven het afgelopen jaar opnieuw gedaald. De totale criminaliteit nam verder af. Veel thema's uit het IVP 2015 – 2018 hebben een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Met veel partijen werken we hard om dalende trends vast te houden of (verder) in te zetten. De ontwikkeling op de doelstellingen uit het IVP 2015 – 2018 zijn weergegeven in de bijgevoegde infographic. De cijfers geven niet een volledig beeld van de veiligheid, ondermijnende criminaliteit onttrekt zich deels aan onze waarneming. Om het zicht hierop te verbeteren worden veel inspanningen geleverd. In het IVP 2019 – 2022 is dit één van de vier ambities waarop de aanpak (verder) wordt versterkt.

1. High impact crimes

Het totaal aantal high impact crimes (HIC: woninginbraken en verschillende vormen van geweld) is gedaald. De doelstellingen uit het IVP zijn gehaald. De intensieve integrale aanpak, gericht op dader, slachtoffer en domein, heeft haar vruchten afgeworpen.

De cijfers over 2018 zijn:

- Het *aantal woninginbraken* ligt 30% lager dan vorig jaar. Ten opzichte van 2011 is woninginbraak gedaald met 62%. Hiermee wordt de doelstelling uit het IVP (afname van 20% ten opzichte van 2011) ruimschoots gehaald.
- Er zijn 15 *overvallen* gepleegd, dit is er 1 meer dan in 2017. Ten opzichte van 2011 ligt het aantal overvallen 71% lager. De doelstelling is een daling van 41% en wordt hiermee gehaald.
- Er zijn 96 *straatrovers* gepleegd. Dit zijn er 7 meer dan in 2017. Ten opzichte van 2011 ligt de daling op 70% waarmee de doelstelling in het IVP (een afname van 43% ten opzichte van 2011)

wordt gehaald. Bij zowel overvallen als straatroven geldt dat doordat het om kleine aantallen gaat, de cijfers kunnen fluctueren.

- De doelstelling in het IVP is een toename van de aangiftebereidheid bij geweldslachtoffers. In 2018 heeft 58% van de geweldslachtoffers hiervan aangifte gedaan, voor het eerst sinds 2015 is dat een toename. Omdat het bij het aantal aangiften van geweld net als bij overvallen en straatroven om relatief kleine absolute aantallen gaat is het niet mogelijk om hier een ontwikkeling uit af te leiden.

In het IVP 2015–2018 is geen doelstelling opgenomen voor het aantal zaken van *huiselijk geweld*, omdat wordt ingezet op een toename van de aangiftebereidheid. In 2018 heeft de (loco)burgemeester 51 keer ingegrepen in situaties van huiselijk geweld door een tijdelijk huisverbod op te leggen aan de pleger. Parallel aan een huisverbod wordt hulpverlening ingezet voor de betrokkenen.

2. Jeugdoverlast- en criminaliteit

Het aantal meldingen jongerenoverlast bij de politie is in 2018 met 7% (2865 meldingen) afgenomen ten opzichte van 2017. Bij de gemeente zijn dit jaar 761 meldingen jongerenoverlast binnengekomen. Dit is een forse stijging ten opzichte van vorig jaar (412 meldingen). Een mogelijke verklaring is dat in diverse wijken gericht is opgeroepen om overlast ook te melden bij de gemeente. Bovendien is fors ingezet op de preventieve kant van de aanpak.

Jongerenoverlast (het percentage bewoners dat aangeeft dit vaak te ervaren) schommelt al vele jaren rond de 20%. In 2018 kwam dit cijfer uit op 21% (doelstelling was 17%). Het aandeel aangehouden jeugdige verdachten (12–24 jaar ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen in Utrecht) neemt de afgelopen jaren geleidelijk af van 2,9% in 2011 naar 1,5% in 2017. Dit komt overeen met de landelijke dalende trend van geregistreerde jeugdcriminaliteit. In 2018 is dit verder gedaald naar 1,3%, het doel was 2,9%. We zien dat er steeds meer jongeren al op jonge leeftijd in de zwaardere criminaliteit terecht komen, waarbij geweld niet wordt geschuwd. Dat vertaalt zich ook naar de top-X. In 2018 stroomden 14 Utrechtse jongeren in van 18 jaar en jonger op een totale instroom van 26 Top X'ers. Dit is een zorgelijke ontwikkeling omdat dit betekent dat deze jongens zich al op jonge leeftijd bezig houden met High Impact crimes (HIC) en/of veelpleger zijn. Om dit te voorkomen zijn we gestart met de lokale persoonsgerichte aanpak en een preventieve inzet bij jonge jeugd.

We werken met een groot aantal partners samen om overlastgevend en crimineel gedrag van jongeren en jongvolwassenen aan te pakken. Steeds meer betrekken we de jongeren zelf, hun ouders en indien mogelijk buurtbewoners en ondernemers bij de aanpak. We kiezen altijd voor preventie als dat kan en repressie als dat moet.

3. Veilige wijken

Onder het thema Veilige wijken valt de veelvoorkomende criminaliteit. Hieronder verstaan we autokraken, fietsendiefstal, zakkenrollen, winkeldiefstal en vernieling. Voor de onderwerpen autokraken en fietsendiefstal zijn de doelstellingen uit het IVP niet behaald, voor de andere onderwerpen is dat wel het geval.

- Het aantal *autokraken* is met 15% afgenomen ten opzichte van vorig jaar. Ten opzichte van 2011 is het aantal autokraken met 18% afgenomen waarmee de doelstelling (een afname van 25%) niet gehaald is. De gemeente en politie hebben afgelopen jaar geïnvesteerd op dit delict. Vanuit de gemeente is vaak gecommuniceerd via social media om aandacht te vragen voor preventie van autokraak.

- Het aantal aangiften van *fietsendiefstal* ligt ten opzichte van 2017 7% lager. Vergeleken met 2011 is een toename zichtbaar van 46% waarmee de doelstelling om het aantal fietsendiefstallen terug naar het niveau van 2011 te brengen nog ver buiten bereik is. Hoewel de cijfers dus licht zijn verbeterd, blijft fietsdiefstal een hardnekkig probleem. Om fietsdiefstal verder terug te dringen wordt geïnvesteerd in innovatie en slimme samenwerking met relevante partners en op preventie (bewustwording).
- Dit jaar daalde het aantal *zakkenrollen* met 30%, ten opzichte van 2011 daalde het met 59%. De doelstelling (-5%) is daarmee gehaald.
- *Winkeldiefstal* daalde met 5%, in de periode 2011 – 2018 daalde deze criminaliteit met 10%. De doelstelling om op het niveau van 2011 uit te komen is daarmee gehaald.
- *Vernielingen* zijn in 2018 stabiel gebleven. Vergeleken met 2011 zijn vernielingen met 37% gedaald. Hierover stond geen doelstelling in het IVP.

4. Openbare orde en maatschappelijke onrust, Ondermijnende criminaliteit, Fysieke veiligheid

- *Openbare orde*

In 2018 zijn 159 kennisgevingen voor demonstraties ontvangen. Daarvan zijn 16 kennisgevingen ingetrokken omdat de demonstratie niet doorging, of omdat het een manifestatie betrof die niet onder de werking van de Wet openbare manifestaties viel. 3 Demonstraties waren niet aangemeld, maar zijn wel opgemerkt, waaronder de Koerdische demonstratie op Utrecht CS. Er hebben dus 146 demonstraties daadwerkelijk plaatsgevonden, wat opnieuw een stijging is ten opzichte van voorgaande jaren.

Er zijn 34 besluiten genomen op basis van artikel 172a Gemeentewet, de zogenaamde gebiedsverboden (50 in 2017, 30 in 2016). 25 Daarvan waren voetbalgerelateerd. In deze besluiten was ook een meldplicht opgenomen. Sommige van deze besluiten werken ook nog in het volgende voetbalseizoen. Van de gebiedsverboden zijn er 9 wijkgerelateerd. Daarnaast is er één openbare orde bevel op basis van artikel 172 lid 3 Gemeentewet gegeven. Dit betrof de verwijdering van een hond die betrokken was bij een ernstig bijtincident.

Er zijn geen uitreizigers bekend die uit Utrecht vertrokken zijn sinds de val van ISIS. Het aantal signalen van radicalisering is toegenomen naar 101 (81 in 2017). We volgen de ontwikkelingen in samenwerking met andere steden en de landelijke veiligheidsdiensten. Inmiddels zijn 336 professionals getraind. De raad is in december 2018 geïnformeerd over Utrecht zijn we samen [\(link\)](#).

- *Ondermijnende criminaliteit*

De aanpak van ondermijnende criminaliteit vraagt om een intensieve en integrale overheidsaanpak. Hiervoor werken we met politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, het RIEC en private partijen (bijvoorbeeld woningcorporaties en brancheverenigingen) samen, en kijken gezamenlijk naar de mogelijke inzet van straf-, bestuur-, fiscaal- of privaatrechtelijke maatregelen.

– Naar aanleiding van het ondermijningsbeeld Overvecht is het afgelopen jaar een plan van aanpak gemaakt, en zijn acties uitgevoerd waaronder een controle woonfraude, het opzetten van een buurtaanpak en de integrale actie op bedrijventerrein Overvecht.

– Met de samenwerking Citydeal 'Zicht op ondermijning' hebben we gewerkt om inzichten uit het ondermijningsbeeld verder te verdiepen en om te zetten naar effectieve acties.

– We zetten in op bewustwording ten aanzien van ondermijning van medewerkers en bestuurders en op het bevorderen van integriteit en veilig werken. Voor het instrument Bibob is een nieuwe werkwijze geïntroduceerd, waarmee het breder en vaker is ingezet (162 x).

– De raad is in december 2018 geïnformeerd over de aanpak van ondermijnende criminaliteit ([link](#)).

- *Fysieke veiligheid*

– Het actuele dreigingsniveau in Nederland voor terrorisme is substantieel; dit niveau is ongewijzigd sinds maart 2013. Daarom houdt de voorbereiding op terrorismegevolgbestrijding onze aandacht, onder andere door de medewerkers die inzetbaar zijn bij crisis, getraind en geoefend te houden. Uiteraard doen wij dit samen met onze crisispartners. Deze partners zijn niet alleen andere overheden, maar ook inwoners, bedrijven en instellingen.

– In 2018 is een publiek-private samenwerking gestart om tot een Netwerk Veiligheid Utrecht Science Park te komen. Dit vanwege de verschillende, soms kwetsbare, functies en de specifieke risico's in dit gebied.

– In 2018 hebben er vijf zogenaamde GRIP-incidenten plaatsgevonden in Utrecht. Dit zijn incidenten waarbij volgens een bepaalde structuur, gecoördineerde inzet van hulpdiensten en de gemeente nodig is. In vier van de gevallen was er sprake van brand(stichting) met complicerende factoren en in één geval was er sprake van fysieke klachten door geuroverlast met onbekende oorzaak.

5. Veiligheidsgevoel en Bewonersparticipatie

- *Veiligheidsbeleving*

In 2018 voelde 29% van de inwoners zich wel eens onveilig in de eigen buurt. Het doel in het IVP was 26%. Dit doel is dus niet behaald.

- *Bewonersparticipatie*

Bij veel activiteiten waarbij veiligheid centraal staat werken we samen met bewoners en ondernemers. De afgelopen jaren drukten we die participatie uit in het aantal deelnemers aan Utrecht Alert, het aantal whatsappgroepen, deelnemers aan burgernet en nieuwe initiatieven bewonersparticipatie buurtveiligheid. Utrecht Alert is in mei 2018 overgegaan in de Veilige Buurt-app, een landelijk initiatief. Niet alle whatsappgroepen zijn bekend bij de gemeente, de Veilige Buurt-app of Wapb.nl (waar whatsapp-preventiegroepen zich kunnen registreren). Een gemeentelijke inventarisatie dit jaar kwam uit op 73 groepen, 66 hiervan zijn aangemeld bij Wapb.nl. Dit aantal neemt nog altijd toe. Ook uit de Inwonersenquête blijkt dat de deelname aan een whatsapp buurtpreventiegroep is toegenomen van 10% in 2017 naar 12% in 2018. Aan Waaks! nemen meer dan 500 bewoners deel. Verder zijn diverse bewoners- en ondernemersinitiatieven onder de naam stadsmakers, zoals bijvoorbeeld buurtvaders, buurtkanjers, vrienden van de wijk en bewoners- en ondernemersgroepen. Door deze initiatieven wordt de samenhang en sociale cohesie in een buurt vergroot, wat het veiligheidsgevoel over het algemeen verbetert.

Tot slot

In deze brief ziet u wat de resultaten van de inspanningen gericht op verbeteren van de veiligheid in de periode 2015 – 2018 zijn. Wat deze resultaten betekenen voor het IVP 2019 – 2022 is onder andere onderwerp van gesprek tijdens de Raadinformatiebijeenkomst over het nieuwe IVP op 7 februari 2019.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,